

Стешенко Д.В., здобувач вищої освіти
першого(бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Дибань М.П., к.ю.н.

ПРЕДМЕТ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Для правильного вирішення справи, захисту прав та охоронюваних законом інтересів громадян та юридичних осіб потрібні належні докази, тобто якісні докази, які являють собою точність і правильність конкретної справи. Належними є докази, які містять інформацію щодо предмета доказування.

Для виконання завдань цивільного судочинства, визначених статтею 2 ЦПК України, суд повинен належним чином встановити та дослідити коло обставин (фактів), на підставі яких суд може ухвалити законне та аргументоване рішення у певній цивільній справі. Обставини (факти), встановлені в судовому порядку, формують предмет доказування в конкретних справах [1,с.364].

Частина 2 статті 77 ЦПК України визначає поняття предмета доказування, яке слід розуміти як «обставини, що підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення» [2].

Предмет доказування включає низку складних і різноманітних обставин (фактів), які підлягають встановленню в порядку, визначеному матеріальним і процесуальним законом.

Значення предмета доказування – це виконувати функції, орієнтовані на діяльність процесуального суду та поведінки сторін у судових доказуваннях, направляючи їх на встановлення обставин (фактів), що становлять його зміст та необхідні у цивільній справі; визначати обсяг і межі судових доказувань. Практичне значення для своєчасного і правильного вирішення справи має правильне визначення

предмета доказування, тобто кола обставин (фактів), які потрібно встановити в конкретній справі [1,с.365].

Сучасні вчені вважають, що зміст предмета доказування включає факти, що мають юридичне значення справи, фактичний склад (спірних) правовідносин, сукупність усіх відповідних фактичних даних для вирішення справи, сукупність фактів-доказів, юридичні факти, на яких ґрунтується позов (заперечення проти нього), обставини, які мають бути встановлені судом для належного вирішення справ, певні факти, які необхідно довести тощо.

Зокрема, Решетнікова І.В. в остаточному визначенні предмета доказування в цивільному процесі зазначила, що предмет доказування складається з обставин, в тій же роботі, при виявленні інших питань - від факту, що має юридичне значення. Фурсов Д.А. вважає, що до предмета доказування відносяться лише факти, що свідчать про підстави, що зумовили суб'єктивне цивільне право, яке відстоюється. Молчанов В.В. вказує, що предмет доказування – це частина обставин, які необхідно довести та зазначає, що за допомогою судових доказів встановлюються факти (обставини) різного характеру та юридичного значення [3,с.38].

У ЦПК України наголошується про необхідність встановлення предмета доказування під час судового розгляду кожної цивільної справи. Адже, правильне визначення предмета доказування дуже впливає на цивільне судочинство, а саме: забезпечує законність та оперативність. М.К. Треушніков зазначає, що правильно визначити предмет доказування в цивільних справах – це направити в потрібне русло та напрям увесь процес доказування [4,с.190].

До предмета доказування належать обставини (факти):

– обставини (факти), що мають істотний юридичний характер, які учасники справи вносять до своїх вимог і заперечень (можуть бути пов'язані як дії та події, як результати укладених угод, договорів, порушення обов'язків, неправомірне звільнення працівників тощо);

– факти-докази, тісно пов'язані з обставинами (фактами) матеріально-правового характеру (це можуть бути докази у справі, які містять інформацію про наявність або

відсутність фактів матеріально-правового характеру), але такі факти не тягнуть за собою матеріально-правові наслідки;

– обставини (факти) процесуального та правового характеру, необхідні для виконання процесуальних дій судом та учасниками справи; наявність чи ні цих обставин (фактів) визначає можливість виникнення, зміни або припинення цивільних процесуальних правовідносин;

– обставини (факти), які добровільно враховує суд та встановлення яких необхідне для здійснення попереджальної та виховної функції (попередження застосовується з підстав, встановлених статтею 145 ЦПК України, а окрема ухвала виноситься відповідно до статті 262 ЦПК України);

– обставини (факти), що не потребують доказування наслідку визнання їх учасниками справи, визнання їх судом загальновідомими та преюдиціальність таких обставин (фактів); щодо таких обставин (фактів) не відбувається доказова діяльність учасниками справи але включення їх у предмет доказування забезпечує обґрунтування їх вимог та заперечень [1,с.366-367].

Отже, предмет доказування в цивільному судочинстві – це система обставин об'єктивної реальності як матеріально-правового характеру так і всіх інших обставин процесуально-правових, доказових та інших, які мають юридичне значення для винесення законного і обґрунтованого судового рішення. Визначення предмета доказування є досить складним процесом, як зважаючи на специфіку судового провадження взагалі, так і специфіку конкретної справи зокрема. Саме встановлення предмета доказування починається при відкритті провадження у справі, а остаточно формується вже на стадії судового розгляду.

Література

1. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров та ін. Харків:Право, 2011. 364-367 с.

2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. Дата оновлення: 15.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (Дата звернення: 19.10.2022).

3. Грабовська О. ЗМІСТ ПРЕДМЕТА ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ / Оксана Грабовська. // УДК 347.93. – 2015. – С. 38. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/38_41_ZmIst%20predmeta%20dokazuvannya%20u%20tsivIlnomu%20protsesI.pdf.

4. Супрун Т.С. ПОНЯТТЯ ПРЕДМЕТА ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ / Т.С. Супрун // Харківський національний університет внутрішніх справ. – 2016. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1663/ponyattya_predmeta_dokazuvannya_u_civil_.pdf?sequence=2&isAllowed=y.